स्थानीय निकाय कार्यविधी २०६७, अनुसूची ४ अनुसारको
छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को
सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन

१. पृष्ठभूमि

सामाजिक परीक्षणको परिभाषा समानता भेटिदैन । सामान्य परिभाषा अनुसार सामाजिक परीक्षण कुनै पनि संस्थाको सामाजिक कार्य सम्पादनको परीक्षण हो । जसमा सरोकारवालाले सामाजिक कार्य सम्पादनका लागि भविष्यमा गर्न सकिने सुधारको आशा राख्दछन् । आर्थिक लेखापरीक्षण र सामाजिक परीक्षण बीच केही समानताहरु छन् । यी दुवैमा अभिलेख र प्रक्रियाको जाँच र त्यसको सारांश र प्रतिवेदन तयारी गरिन्छ । तर तात्विक फरक के हो भने सामाजिक परीक्षणका व्यवस्थापन, बोर्ड सदस्य, कर्मचारी, सेवाग्राही,समुदाय,नीति निर्माता सबैलाई सामाजिक कार्य सम्पादनको लेखाजोखाको अवसरमा सहभागी गराइन्छ, भने आर्थिक लेखा परीक्षणमा लेखापरीक्षकले आफ्नो राय मात्र उल्लेख गर्दछन् ।

पहिलो पटक सामाजिक परीक्षण गरिँदैछ भने विगतको कार्य सम्पादनको मूल्याङ्कनमा भन्दा संख्यागत संरचना, प्रक्रिया र उद्देश्यमा जोड दिनुपर्दछ । स्थानीय तह (आर्थिक प्रशासन) नियमावली, २०६४ को नियम २०१ ले गरेको व्यवस्था अनुसार वर्षमा एक पटक सामाजिक परीक्षण गर्ने पर्ने प्रावधान भएकोले स्थानीय तहहरु (महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका र गाउँपालिकाहरु) ले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको प्रथम चौमासिक भित्र सामाजिक परीक्षण गरी सक्नुपर्छ । यसका लागि स्थानीय तहले सो तहसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध नभएको विज्ञलाई सामाजिक परीक्षकको रुपमा सेवा करारमा लिनु पर्दछ । सामाजिक परीक्षण कार्यको सहयोग तथा समन्वयका लागि स्थानीय तहले एक समन्वय समिति गठन गर्नेछ । समन्वय समितिको गठन बाध्यात्मक भने हुने छैन ।

सामाजिक परीक्षणलाई अनुसन्धानात्मक ढंगबाट अध्ययन पश्चात् सम्पूर्ण सरोकारवाला सहितको समावेशी उपस्थितिमा प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु पर्दछ । छलफलमा उठेका सवाल र जवाफलाई समेटी अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिन्छ । यसलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमाको विभिन्न चरणमा, सामाजिक तथा जनसंख्या समिति र परिषद्बाट पेश गर्नु पर्ने प्रावधान रहेको छ । यसरी स्थानीय तहबाट भएका कामहरुले सामाजिक उपलब्धि कति हासिल भए सोको विश्लेषणबाट प्रभाव सम्मको अवस्थाको आंकलन गर्न सामाजिक परीक्षण विधि निकै प्रभावकारी भएको देखिन्छ । सामाजिक परीक्षणको सैद्धान्तिक पक्षको अनुसरण, सामाजिक परीक्षण कार्यविधिको महत्वपूर्ण पाटो भएकाले यसको सफल कार्यान्वयनबाट आफ्नो सामाजिक विकासको उत्तरदायित्व पूरा गर्न स्थानीय तहलाई ठूलो टेवा पुग्नेछ । यसैको आधारमा भविष्यको रणनीति तथा योजना तयार गर्ने कार्यका लागि यसका निष्कर्षहरुले सघाउँनेछन् । सामाजिक परिक्षण कार्यविधि २०६७ बमोजिमको अधिनमा रहि **छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको** आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को सामाजिक परीक्षण गरिएको छ ।

२. सामाजिक परीक्षणको उद्देश्य

स्थानीय तह (आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६४ को नियम २०१ ले गरेको व्यवस्था अनुरुप गाउँपालिकाको एक आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका कै समग्र सामाजिक उत्तरदायित्व परीक्षण (लेखाजोखा) गर्नु यस सामाजिक परीक्षणको उद्देश्य हो । सामाजिक परीक्षण सैद्धान्तिक र व्यवहारिक पक्षलाई समेट्दै गाउँपालिकालाई ऐन नियमले तोकेको सामाजिक जिम्मेवारी, त्यस अनुसार संचालित कार्यक्रम, योजनाले ल्याएको सामाजिक उपलब्धि र सामाजिक जिम्मेवारी बहन गर्न सक्ने संस्थागत क्षमता आदिको लेखाजोखा यसको केन्द्र विन्दुमा रहेका छन् ।

३. सामाजिक परीक्षण विधि

सामाजिक परीक्षणलाई अनुसन्धानात्मक ढंगबाट देहाय बमोजिमका विधिहरुको प्रयोग गरिएको थियो ।

३.१ सन्दर्भ सामग्री समीक्षा र अध्ययन

- स्थानीय तह सम्बन्धी ऐन, नियम, कार्यविधिहरु र निर्देशिकाहरु
- स्थानीय तहको सामाजिक विजम्मेवारी, लक्ष्य, उद्देश्य
- आवधिक तथा वार्षिक योजना (विषयगत कार्यालयहरुको समेत)
- सामाजिक उपलब्धि, कार्य सम्पादन, परिणाम र प्रभाव सम्बन्धी अभिलेख तथा सूचना
- नागरिक बडापत्र
- बार्षिक प्रतिवेदनहरु

३.२ अन्तवार्ता र समूह छलफल

छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको पदाधिकारीहरु, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, शाखा प्रमुख, आयोजना प्रमुख, विषयगत कार्यालय प्रमुखसँग अर्धसंरचित (Semi-structured) अन्तरवार्ता गरिएको थियो । अन्तरवार्ताबाट समेटिन नसकेका विषयहरुका लागि सम्बन्धित कर्मचारीहरुको सानो समुह बनाई समुह छलफल गरियो । प्रमुख समस्या, चुनौती तिनीहरुको सम्पादनको अवस्था र भावी कार्यदिशाका बारेमा गहन अध्ययन गरी बुँदागत रुपमा प्रतिवेदन तयार गरिएको थियो ।

३.३ प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्रस्तुति तथा छलफल

निम्नानुसारका शीर्षकमा केन्द्रिकृत रहि प्रारम्भिक प्रतिवेदन माथि छलफल गरिएको थियो ।

- सामाजिक परीक्षणका निष्कर्षहरु
- सामाजिक परीक्षणकले औंल्याएका सवालहरु
- सवालहरुको प्राथमिकीकरण
- यी सवालहरुलाई सम्बोधन गर्ने प्रतिबद्धता
- सामाजिक प्रतिवेदनले समेट्न नसकेका विषयवस्तु सुझावहरु संकलन

४. प्रारम्भिक तयारी, प्रस्तुतिकरण तथा छलफल

४.१ प्रतिवेदन तयारी

सामाजिक परिक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण कार्यक्रममा छलफलमा उठेका सुझावहरु र अन्तिम प्रतिवेदन तयारी गरिएको छ । प्रतिवेदनका विषयवस्तु निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

- पृष्ठभूमि
- सामाजिक परीक्षणको उद्देश्य
- अध्ययन विधि
- बृहत छलफल कार्यक्रमको विवरण
- अध्ययनको सिमा
- बृहत छलफल कार्यक्रमको विवरण
- सामजिक परीक्षणबाट देखिएका सवाल पक्षहरु
- सामाजिक परीक्षणबाट देखिएका चुनौती तथा कमी कमजोरीहरु
- सामाजिक जिम्मेवारी पुरा गर्न स्थानीय तहले चाल्नु पर्ने कदमहरु वा सुझावहरु

४.२ सामाजिक परीक्षणमा समावेश भएका पक्षहरु

स्थानीय तह सामाजिक परीक्षण कार्यविधि २०६७ को व्यवस्था अनुसार विषयगत कार्यालय र गाउँपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम/ आयोजनामा समावेश भएका गैर सरकारी संस्थाहरुको हकमा नगरपालिकाकै अभिन्न अंगको रुपमा सामाजिक परीक्षणमा सामाजिक जिम्मेवारीको लेखाजोखा तथा कार्यसम्पादनको मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने व्यवस्था भएकोले यस गाउँपालिकाको वार्षिक योजनामा भएका गैर सरकारी संस्थाहरुको योजना समावेश गरिएको छैन ।

५. स्थानिय तहको संक्षिप्त परिचय

प्रदेश	:	संघीय गणतन्त्र नेपालको कर्णाली प्रदेश
जिल्ला	:	डोल्पा
क्षेत्र नं	:	१ (१)
क्षेत्रफल	:	३४५.५८ वर्ग किमि
वडा संख्या	:	६ अवस्थिति
उचाई	:	१८२५ मि. देखि ७७५४ मि. सम्म
पूर्व	:	मुस्ताङ जिल्ला
पश्चिम	:	बुद्धडोल्पो गा.पा. र काइके गा.पा.
उत्तर	:	बुद्धडोल्पो गा.पा. र चिन देश
दक्षिण	:	म्याग्दी जिल्ला
नदी	:	ठुलो भेरी नदि
जनसंख्या	:	१६२१ (२०७५)
जनघनत्व	:	५.०८ व्यक्ति प्रति वर्ग मि.
घरधुरी	:	३१९ (२०७५)
मुख्य जातीय समुदाय	:	गुरुङ, रोकाया, भोटे, डोल्पाली आदि
धर्म	:	बौद्ध धर्म आदि

संक्षिप्त परिचय

नेपालको ६ नं. प्रदेश कर्णालीको १० जिल्लामध्ये तुलनात्मक रुपमा दर्गम हिमाली जिल्लाको रुपमा रहेको डोल्पा जिल्ला समून्द्र सतहवाट न्यूनतम १५२५ देखि अधिकतम ७७५४ मिटरको उचाईसम्म फैलिएर रहेको छ । नेपाल राज्यको सुदुर पश्चिम भागमा अवस्थित डोल्पा जिल्लाका पुरातात्विक, धार्मिक एवं ऐतिहासिक महत्व बोकेको प्रमुख दर्शनिय स्थलहरुमा त्रिपुरा शुन्दरीको मन्दिर, छल मष्टा, गल्ली देउता, शे-गुम्बा, शे-फोक्सुण्डो ताल, शुलीगाडको झरना, तातोपानी मुहान, यार्सागुम्वा आदि हुन् । प्रशस्त सम्भावनाहरु हुँदाहुँदै पनि ठुला-ठुला उद्योगधन्दा, कलकारखाना स्थापना भइनसकेको र पर्यटन क्षेत्रको विस्तार पनि हुन नसकेको हुँदा अन्य छिमेकी जिल्लाहरुको जस्तै यस जिल्लाको पनि जिविकोपार्जन मुख्य आर्थिक आधार कृषि नै रहन गएको छ ।

नेपालको संविधान (२०७२) बमोजिम नेपाल सरकारले स्थानीय निकायहरुको पुनःसंरचनाको लागि गठन गरेको उच्च स्तरीय आयोगले २०७३ पुष २२ मा नेपाल सरकारलाई बुझाएको प्रतिवेदन नेपाल सरकारले परिमार्जन गरी २०७३ फागुन २७ गतेबाट स्थानीय तह लागू गर्ने निर्णय अनुसार नेपालको कर्णाली प्रदेशमा अवस्थित हिमाली जिल्ला डोल्पा एक हो । भौगोलिक विविधता हिमाल, पहाड, पाखा, पखेरा, खोल्सा, खोल्सी, खोंच र बेंसि तथा अन्य प्रकृति सम्पदाहरुले भरिएको यस जिल्लाको साविकका गा.वि.स.हरु मध्ये **छार्का ताङसोङ्ग गा.पा. छार्का र मुकोट गाविसलाई** समायोजन गरी छार्का ताङसोङ्ग गाउँपालिका गठन गरिएको हो ।

२०७३ सालमा गठित स्थानीय निकाय पुनःसंरचना आयोगले गरेको सिफारिस बमोजिम डोल्पा जिल्लामा २ वटा नगरपालिका र ६ वटा गाउँपालिकामा विभाजित भएको छ । ६ वटा गाउँपालिका मध्ये छार्का ताङसोङ्ग गाउँपालिका पर्यटन, विश्वमै उच्च स्थानमा रहेको मानव वस्ती छार्काभोट, यातायातका दृष्टिले दुर्गम, जातजातिको हिसावले केहि बढि गुरुङ जातीको बाहुल्यता तथा अन्य सबै भोटे जातीको बसोबास रहेको दखिन्छ ।

कुल क्षेत्रफल ३४५.५७ वर्ग कि.मि. रहेको यस छार्का ताङसोङ्ग गाउँपालिका प्राकृतिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक दृष्टिकोणले एक प्रमुख पर्यटकिय गन्तब्य गाउँ हो । पर्यटकिय गन्तब्यहरुको विविधकरण गर्दै नयाँ पर्यटकिय स्थल र उपजहरुको पहिचान विकास तथा पर्यटकिय पुर्वाधारहरुको विकास गरी पर्यटक उद्योगलाई एक प्रमुख आधारको रुपमा विकास गर्न जरुरी छ ।

वडा विभाजन

क्र.स.	समावेस भएका साविकका गाविसहरु	नया वडा नं.	कैफियत
१	छार्का (१-५)	१	
२	छार्का (६-७)	२	
३	छार्का (८-९)	३	
४	मुकोट (१-३)	४	
५	मुकोट (४,५,७)	५	
६	मुकोट (६,८,९)	६	

श्रोतः स्थानीय तहको सीमा निर्धारण आयोगको प्रतिवेदन र नेपाल राजपत्र,२०७३

५.१ छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको नक्सा

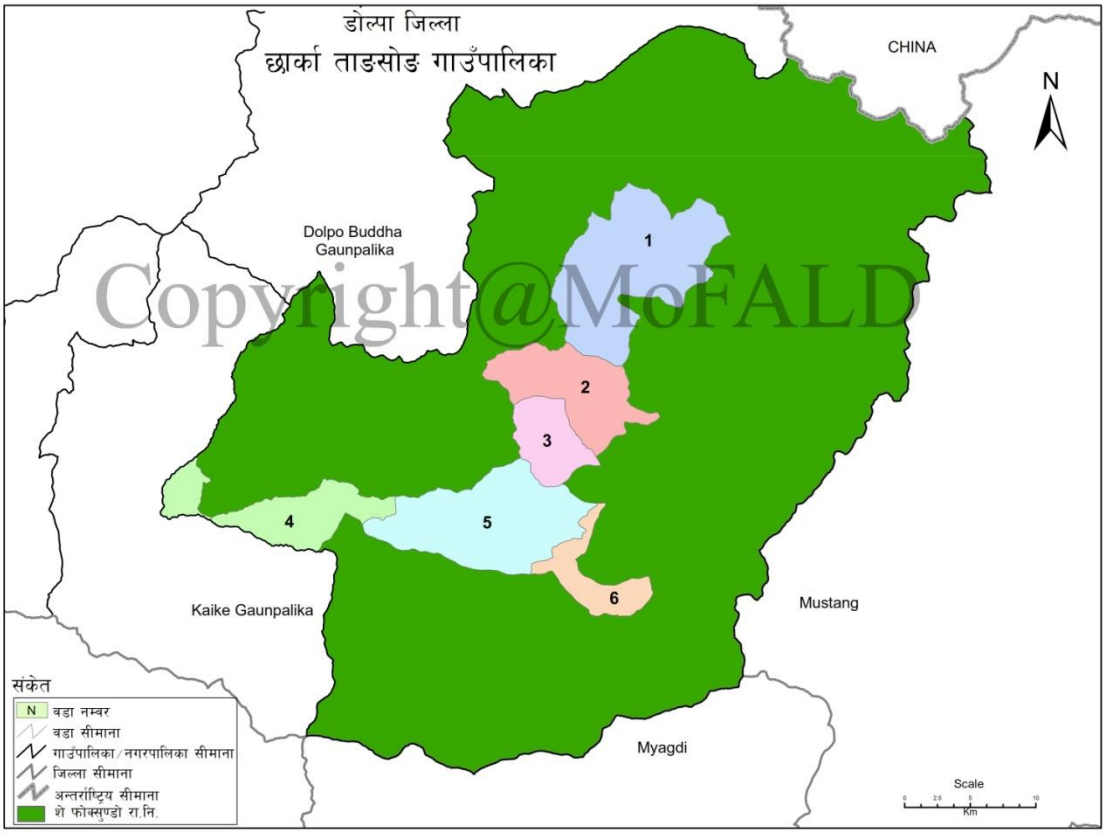

स्रोत: स्थलरुप नक्सा (स्केल १:२५०००/१:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्याक विभाग
तयार पार्ने: गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC,2016

५.२ छार्का ताङसोङ गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

सि.नं	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	नारायण प्रसाद अधिकारी	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५६०७२६००
२	काली बहादुर रोकाया	ना.सु.	९८५७०६४२०६
३	हरि बुढा मगर	लेखापाल	९८५८४८४१११
४	दत्त न्यौपाने	स.ले.पा	९८४८३००५५८
५	भक्त बहादुर बुढा	खरिदार	९८४८३८७०८४
६	हरि शर्मा धराला	का.स.	
७	हरि बहादुर रोकाया	सब इन्जिनियर	
८	तुल बहादुर सार्की		
९	खड्ग बहादुर बुढा	स्वास्थ्य संयोजक	९८४८३०३३३४
१०	तिर्थ बहादुर महवरा	सि.अ.हे.व.	९८४८३६६६९९
११	बहादुर शाही	उप संयोजक	
१२	पप्पी माया मगर	अ.न.मी.	
१३	पञ्चमा बुढा	अ.न.मी.	
१४	कुष्ण बहादुर रोकाया	एभ.ए.	९८६०४१०९०३
१५	जनक बहादुर बुढा	का.स.	
१६	चन्द्र बहादुर पुन	अहेव	
१७	लक्ष्मी नारायण धिताल	अहेव	
१८	विष्णु बहादुर के.सी.	प्रा.स.	
१९	भुज बहादुर बुढा	ना.प्रा.स.	

२०	शेर बहादुर शाही	का.स.	
२१	दल बहादुर रोकाया	का.स.	

५.३ छार्का ताङसोङ गाउँपालिकामा कार्यरत जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

क्र.स.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.
१	सोनाङ गुरुङ	अध्यक्ष	९८४८३२८४७७
२	छिरिङ दिहिक गुरुङ	उपाध्यक्ष	९८६७६२५२४०
३	धावा लामा गुरुङ	वडा अध्यक्ष	९८४३७४८९२०
४	क्याम्जो गुरुङ	वडा अध्यक्ष	
५	ढुक्टा गुरुङ	वडा अध्यक्ष	
६	छवाङ गुरुङ	वडा अध्यक्ष	
७	सोनाम साङवो गुरुङ	वडा अध्यक्ष	
८	तेन्जेन टुण्डुप गुरुङ	वडा अध्यक्ष	
९	पेम्वा हिस्से गुरुङ	वडा सदस्य	
१०	छिरिङ फुर्वा गुरुङ	वडा सदस्य	
११	कार्मा टोल्मा गुरुङ	महिला सदस्य	
१२	दार्जे गुरुङ	वडा सदस्य	
१३	निमा आङदुक गुरुङ	वडा सदस्य	
१४	कार्मा लाजुम गुरुङ	महिला सदस्य	
१५	निमा ताण्डुप गुरुङ	वडा सदस्य	
१६	पेमा छेवाङ गुरुङ	वडा सदस्य	
१७	ल्हाजाम गुरुङ	महिला सदस्य	

१८	खाम्सुङ रोकाया	वडा सदस्य	
१९	आङदेन गुरुङ	वडा सदस्य	
२०	पेमा छोईजाम गुरुङ	महिला सदस्य	
२१	धावा गुरुङ	वडा सदस्य	
२२	लोप्साङ गुरुङ	वडा सदस्य	
२३	टोल्मा गुरुङ	महिला सदस्य	
२४	नुर्वु गुरुङ	वडा सदस्य	
२५	नुर्वु गुरुङ	वडा सदस्य	
२६	छवेजिङ गुरुङ	महिला सदस्य	
२७	राजेन्द्र घर्ती	अल्पसंख्यक सदस्य	
२८	ढोक्याल गुरुङ भोटे	अल्पसंख्यक सदस्य	

स्रोत :-छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको कार्यालय प्रशासन फाँट

६. स्थानीय तहको प्राथामिकता तथा लक्ष्यहरु

१. विगत करिव दुई दशक देखि रिक्त स्थानीय तहको निर्वाचन भई जनप्रतिनिधि विहीन अवस्थाको अन्त्य गर्दै गत वर्ष देखि यस छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको स्थानीय सरकारले विकट भौगोलिक अवस्थितिमा रहेको यस गाउँपालिकामा सर्वसाधारण जनताले गत आ.व. झै प्रत्यक्ष अनुभुत गर्ने खालका योजना तर्जुमा गर्ने, स्थानीय जनतालाई योजना तर्जुमा साथै कार्यान्वयनमा प्रत्यक्ष सहभागी गराउने, माग र आवश्यकताको आधारमा कार्यक्रम तथा विकास गतिविधिहरु सञ्चालन गरी यस क्षेत्रका जनताको चरम गरिवी न्युनीकरण गर्ने प्रमुख नीति लिइएको छ ।

२. माथिल्लो डोल्पा क्षेत्रमा सडकको पुर्वाधार विकास गर्न निकै कठिन भए तापनि भौतिक पूर्वाधार नै विकासको मेरुदण्ड भएकाले यस गाउँपालिकालाई मुस्ताङ्ग र काईके गाउँपालिका सँग सडक जोड्न विशेष प्रार्थमिकता दिईने छ । यसको लागि आ.व.०७४।०७५ मा राखिएको डोजर खरिद तथा ढुवानीको काम सवै प्रक्रिया पुरा भई ल्याउने अवस्थामा विशेष परिस्थितीले गर्दा रुट प्रमिट आउन ढिला भई यो आ.व. समाप्त भएकोले यसै आ.व.०७५।०७६ मा ल्याई पुग्ने गरी वोलपत्रदातालाई म्याद थप गरी यसलाई निरन्तरता दिएको छु । यस क्षेत्रका जनताको आधारभुत आवश्यकता पुरा गर्न वजारको व्यवस्था भई

पुँजी परिचालनमा समेत ठोस मद्दत पुग्ने विश्वास लिइएको छ एवम् गाउँपालिकामा पुर्वाधार विकास गरी समृद्ध बनाउने क्रममा क्रमशः गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका काठेपुलहरुलाई विस्थापित गर्दै झोलुंगेपुल निर्माणतर्फ ध्यान केन्द्रित गरि यसका लागि सम्वन्धित निकायमा आवश्यक पहल गर्नेछु यसको लागि आवश्यक वजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।

३. छार्का ताङसोङ गाउँपालिकामा कृषि अन्न तथा वालीहरु उत्पादनको लागि मौसम प्रतिकुल छ । वर्षको ६/७ महिनासम्म हिउँ जम्ने, जनताहरु पनि मौसमी रुपमा बसाईंसराई गर्ने गरेको अवस्थामा यस क्षेत्रमा अनुकुल समयमा उत्पादन हुने आलु, गहुँ, उवा, फापर लगायतका अन्नको उत्पादन बढाउने तर्फ आवश्यक कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ ।नेपाल सरकारले दिंदै आएको अनुदानको खाद्यान्न विगत लामो समयदेखि काठमाण्डौ देखि तिव्वत हुँदै माथिल्लो भोट क्षेत्रका जनतालाई वितरण गर्दै आएको भएतापनि यस गाउँ पालिकाका जनातलाई दुरीको हिसावले निकै टाढा भएको कारण त्यसको उपयोग गर्न पाएका छैनन् ।यस गाउँपालिका मुस्ताङ सँग नजिक रहेको हुँदा यस पालिकाले पाउने खाद्यान्न मुस्ताङ्ग हुँदै छार्का गाउँमा पुर्याई वितरण गर्न आवश्यक पहल गरिने छ । पशुपालनको रुपमा भेडा, च्यांग्रा तथा चौँरी गाईको व्यवसायिक उत्पादन गरी पशुजन्य उत्पादन अभिवृद्धि गर्नुका साथै निर्यात गर्नेतर्फ कार्यक्रमहरु ल्याइ पशु पालनलाई व्यवसायीक रुपमा विकसित गर्न विशेष जोड दिईने छ यसको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।

४. छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको सम्पुर्ण क्षेत्र नेपालको उत्कृष्ट पर्यटकीय गन्तव्य हो । छार्का ताङसोङमा रहेका प्राचिन स्मारक तथा गुम्बाहरु, पुथा,मुकोट हिमालका पदमार्गहरु रहेका छन् । यस क्षेत्रमा रहेका ऐतिहासिक गुम्बाहरुको संरक्षण गरिनेछ । छार्काभोट हुदै शे फोक्शुण्डो धो तराप र मुस्ताङ आउने जाने स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरुको लागि पर्यटकीय मार्गहरुको वाटो सधार गर्ने ट्रेकिङरुटमा पदयात्रीहरुको जानकारीका लागि उचाई तथा क्षेत्र भ्रमण गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानी तथा पूर्व तयारीका वारेमा जानकारी सहीतका वोर्डहरु राख्ने कार्य गरिने छ यसको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।

५. उर्जा क्षेत्रमा यस गाउँपालिका हाल सम्म सुन्यमा रहेकोले उर्जा प्रयोग मार्फत यस पालिकालाई समृद्ध वनाउन सम्पूर्ण दातृ सँस्था नेपाल सरकार,विद्युत प्राधिकरणलाई अनुरोध गर्ने र यस गाउँपालिकावाट पूर्व सम्भाव्यताको अध्ययन गरिने छ ।यो गाउँपालिका भौगोलिक विकटताले गर्दा जलविद्युत उत्पादन गरी सवै वडाहरुमा जडान गर्न निकै कठिनाई भएकोले वैकल्पीक उर्जाको लागि सोलार खरिद गरी केही वडाका घरधुरीलाई वितरण गर्ने काम आ.व. ०७४।०७५मा वोलपत्र आव्हान गरि खरिद प्रक्रिया अगाडी वढाईएकोमा विशेष परिस्थितीले गर्दा समयमै काम नसकिएकोले यो आ.व. ०७५।०७६मा पनि यस कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै वोलपत्र आव्हान गरी वा उपभोक्ता समिति जुन प्रत्रियावाट छिटो र छरितो हुन्छ त्यही प्रक्रियावाट खरिद गरी वितरण गर्नका लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।

६. आजको युग सुचना र सञ्चारको युग हो । सुचना र सञ्चार प्रविधिविना समृद्धिको परिकल्पना गर्न सकिँदैन । माथिल्लो डोल्पा सञ्चारविहीन भएको लामो समय भईसकेको छ ।

जडान भइसकेका VSAT प्रविधिका अधिकांश टेलिफोन केन्द्रहरु मर्मत गरी चालु अवस्थामा रहेका छन् । अव कम्तीमा पनि एउटा वडामा एउटा टेलिफोन जडान गर्नेतर्फ आवश्यक पहलकदमी गरिनेछ । आगामी दिनमा यस अघि नै विस्तार भएको हेलो नेपालको टावर सञ्चालन गर्न पहल गरिनुका साथै नेपाल टेलिकमको जिएसएम टावर राखी मोबाईल सेवा सुचारु गर्ने तर्फ समेत पहल गरिनेछ । यसका लागि नेपाल टेलिकम संग सहकार्य र समन्वय गरिने छ यसको लागि पनि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।

७. यस क्षेत्रमा रहेका अल्पसंख्यक, अपांग, महिला लगायत लक्षित वर्गका लागि सशक्तिकरण गर्ने खालका कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ । लैगिक विभेदमार्फत महिलाको स्थान समाजमा पुरुषभन्दा न्युन छ, उनीहरुलाई समाजको मुल धारमा ल्याउने, घरको निर्णय प्रक्रियामा महत्वपुर्ण भुमिका खेल्ने, आफुले संविधान तथा कानुनबमोजिम पाउने हक अधिकारबारे जानकारी गराउने लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । अवको विकास अपांगमैत्री, वालमैत्री, महिलामैत्री वनाउनेतर्फ नीति अङ्गिकार गरिनेछ । अपांगता भएका बालवालिकाको लागि विद्यालयमा छात्रवृत्ति दिने, अपांगहरुलाई सरकारले दिने गरेको सामाजिक सुरक्षावापतको रकम पाएनपाएको सम्बन्धमा खोजी गरी नपाएको खण्डमा पाउने व्यवस्था गरिनेछ । आदिवासी जनजाति, लोपोन्मुख समुदाय तथा अल्पसंख्यकहरुलाई समेत विकासको मुलधारमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।यसको लागि विभिन्न योजना तथा कार्यक्रम गर्नको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरिएको छ ।

८. सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरुको विवरण अद्यावधिक गरिनेछ । यस कार्यक्रम संघीय सरकार मार्फत सञ्चालन हुने भएपनि लाभग्राहीहरुको विवरण अनलाइन अद्यावधिक गर्नुका साथै सामाजिक सुरक्षा रकम समयमा नै प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।यसको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।

९. गाउँपालिका भित्रका जनतालाई सुरक्षित खानेपानीको प्रवन्ध मिलाउनका लागि पहल गरिनेछ । खानेपानीको अभाव भएका वस्तीहरुमा स्वच्छ खानेपानीको सुविधा उपलब्ध गराउन खानेपानी आयोजनाहरु सञ्चालन गरिनेछ । साविक खानेपानी तथा सरसफाई सव डिभिजन कार्यालयमार्फत सञ्चालनमा रहेका वहुवर्षिय आयोजनाहरुलाई तोकिएकै समयमा सम्पन्न गर्न थप पहल गरिनेछ । फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने, खानेपानीको शुद्धीकरण गरेर मात्र पिउने, सरसफाईमा ध्यान दिने संस्कारको विकास गर्ने तथा यस सम्बन्धमा विभिन्न किसिमका कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ ।

१०. यस क्षेत्रको जीवनबुटीको रुपमा रहेको महत्वपुर्ण जडिबुटी यार्सागुम्वा संकलन कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्ने तर्फ पहल गरिनेछ । यस समयमा यार्सागुम्बा संकलन गर्न जाने व्यक्तिहरुको सुरक्षा, स्वास्थ्योपचार लगायततर्फ ध्यान दिइनेछ । यार्सागुम्बाको व्यवस्थित वजारको खोजी गर्ने र उचित मुल्य प्राप्त गर्नका लागि पहल गरिनेछ । यस क्षेत्रमा पाइने महत्वपुर्ण तथा बहुमुल्य जडिबुटीहरुको संकलन, प्रशोधन र बजारीकरणका लागि विभिन्न निकायसँग सहकार्य र समन्वय गरी उचित व्यवस्था गर्ने तर्फ ध्यान केन्द्रित गरिनेछ ।

११. यस गाउँपालिका क्षेत्रमा ६ वटा आधारभूत तथा एउटा निम्न माध्यमिक विद्यालय सञ्चालनमा रहेका छन् । जस मध्ये २ वटा आधारभुत र एउटा निमावि आँशिक वैदेशिक अनुदानमा चलिरहेको पाइएको छ । यस क्षेत्रमा माध्यमिक शिक्षाका लागि विद्यालय नहुँदा समस्या सिर्जना भएकाले माध्यमिक विद्यालय खोल्नका लागि पहल गरिनेछ । यस क्षेत्रका सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत स्थायी शिक्षकहरुलाई विद्यालयमा नै टिकाइराख्न विविध कार्यक्रमहरु ल्याइने छ । विद्यालयभन्दा वाहिर रहेका वालवालिकालाई विद्यालय क्षेत्रभित्र ल्याउनका लागि भर्ना कार्यक्रमहरु, अभिभावकको लागि जनचेतना कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ । शिक्षाको संरचना पनि गाउँपालिकामा आइसकेको छ । विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम, सवैका लागि शिक्षा, जीवनपर्यन्त शिक्षा, प्रौढ शिक्षा, चेलीवेटी शिक्षा, युवा शिक्षा, लगायतका कार्यक्रमहरुलाई अगाडि ल्याइनेछ । वालवालिकाको लागि आउने दिवा खाजा कार्यक्रम, वालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम लगायत वालमैत्री विद्यालय, खेल्दै सिक्दै लगायतका कार्यक्रमहरुलाई समावेश गर्दै लगिनेछ । विद्यालयको पुर्वाधार विकास, वैदेशिक अनुदानलाई गाउँपालिकामार्फत ल्याउने, शिक्षकको पेशागत हकहित तथा कामप्रतिको प्रतिवद्धतामा वृद्धि गरी यस क्षेत्रको साक्षरता दर बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान केन्द्रित गरिनेछ ।

१२. जहाँका जनता स्वस्थ हुन्छन्, त्यस ठाउँको विकास छिटो हुन्छ भन्ने मान्यतालाई आत्मसात गर्दै यस क्षेत्रमा स्वास्थ्य सेवा अभिवृद्धि गर्नेतर्फ पहल गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्रमा स्वास्थ्य चौकि २ वटा, मात्र भएकोमा यस क्षेत्रमा स्वास्थ्य चौकि स्थापना गर्नका लागि पहल गर्नुका साथै स्थास्थ्य कर्मीको बसाईलाई टिकाइराख्न उचित कार्यक्रमहरु सुरुवात गरिनेछ । भोट क्षेत्रमा आम्ची चिकित्सालाई प्रोत्साहन गरिनेछ । नेपाल सरकारको नागरिक स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम, म स्वस्थ मेरो गाउँपालिका स्वस्थ जस्ता कार्यक्रमहरुलाई अगाडि ल्याइनेछ । स्वास्थ कार्यालयको संरचना समेत यस कार्यालयमा आउने प्रतिवद्धता भइसकेकोले उक्त स्वास्थ्य कार्यालयमार्फत भएका सम्पुर्ण कार्यक्रमलाई अक्षरसः पालना गरिनेछ । गाउँपालिकालाई पुर्ण खोपयुक्त, पुर्ण सरसफाईयुक्त बनाउनाका साथै वाल मृत्युदर तथा मातृमृत्युदर घटाउन महिला स्वयंसेविकाहरु परिचालन, ग्रा.स्वा.का.हरु परिचालन गर्न थप पहल गरिनेछ । युवा युवतीहरुको लागि यौन तथा एच.आइ.भि. एड्स शिक्षा, सरुवा रोगहरुको नियन्त्रणका लागि प्रचारप्रसार र महिला स्वयम सेविकालाई सम्मान लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

१३. यस गाउँपालिका क्षेत्रमा वैंक तथा वित्तिय संस्थाहरु सञ्चालनमा छैनन् । आगामी वर्षमा नेपाल राष्ट्र वैंकको नीति तथा देशका सम्पुर्ण स्थानीय तहमा वित्तिय संस्था खोल्ने सरकारको घोषणालाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सहजीकरण गरिनेछ साथै गाउँस्तरमा विभिन्न समुहमार्फत वचत गर्ने वानी बसाल्ने, ऋण लिएर लगानी गर्ने लगायतका कार्यमा सहजता ल्याउन स्थानीय स्तरमा सहकारी समुहहरु गठन गर्ने नीति लिइनेछ । वचत वृद्धि, पुँजी निर्माण, ऋण परिचालन मार्फत आम जनताको जीवनस्तरमा सुधार गर्ने तर्फ पहल गरिनेछ ।

१४. कार्यालयले आफै र आफ्नो मातहतका कार्यालयहरुमार्फत प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारिता, गुनासो व्यवस्थापन, सार्वजनिक सुनुबाई, सामाजिक परिक्षण, नागरिक वडापत्र, सुचनाको हकको प्रत्याभूति,पारदर्शिता, जवाफदेहिता, भ्रष्टाचार निवारण लगायतका कार्यहरुमार्फत सुशासन अभिवृद्धि गर्ने खालका कार्यहरुलाई उच्च प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।

१५. यस गाउँपालिका तथा अन्तर्गत काम गर्ने कर्मचारीहरुलाई काम गर्ने खालको वातावरण सिर्जना गरिनेछ, यस क्षेत्रमा कर्मचारी सँधै बस्ने, गाउँवासीको पीरमर्का सुन्ने, जनताको सेवाभाव जागृत गराउने र गाउँपालिकाका निर्णयहरुलाई अक्षरसः कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि तत्पर हुने अवस्थाको सिर्जना हुने वातावरण मिलाइनेछ । विकट भौगोलिक क्षेत्रमा आई काम गर्नुपर्ने बाध्यता भएकाले यथासक्य प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था मिलाउनेतर्फ पहल गरिनेछ ।

१६. यस गाउँक्षेत्रका युवाहरुमा वेरोजगारीको दर उच्च छ, सक्रिय जनसंख्याको हिस्सा उच्च हुँदा पनि उक्त युवा जनशक्तिलाई रोजगारी प्रदान गर्न नसकिँदा एकातर्फ गरिबी न्युनीकरण हुन सकिरहेको छैन भने अर्कातर्फ उपलब्ध स्रोत साधनका समुचित परिचालन हुन नसकेको तीतो यथार्थ हाम्रो सामु छ । युवाहरुलाई उपलब्ध स्रोत साधनको परिचालन गरी रोजगारी सिर्जनामार्फत गरिबी न्युनीकरण गर्ने, युवाहरुलाई सिर्जनात्मक कार्यहरुमा उत्प्रेरित गर्ने, खेलकुदतर्फ प्रोत्साहन गर्ने खालका युवालक्षित कार्यक्रमहरु ल्याइने छ ।

१७. जलवायु परिवर्तनले विश्वलाई नै चुनौति दिइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा जलवायु परिवर्तनलाई तल्लो तहबाट नै सामना गर्ने खालका गतिविधीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । जलवायु अनुकुलित विकास कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी हरित अर्थतन्त्रको प्रवर्द्धन गर्न पहल गरिनेछ । यस क्षेत्रमा वनजंगल नहुने, लामो समयसम्म हिउँ जमिरहने भएकाले यस क्षेत्रमा हुने खालका विरुवाहरु वृक्षारोपण गर्ने, सोको लागि संभाव्यता अध्ययन गर्ने, वोट विरुवाकाट्न नदिने, वनक्षेत्र विस्तार कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने, जंगली जीवजन्तुको अवैध हत्या, चोरी सिकारी तथा हाडखोडको अवैध पैठारीलाई रोक्ने, वातावरणीय सन्तुलन र मानवीय सुरक्षा लगायतका विषयमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । प्राकृतिक प्रकोपसँग जुध्न सक्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, नदीनियन्त्रण, पहिरो नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण लगायतका विषयलाई महत्वका साथ सम्बोधन गरिनेछ ।

१८. यस वर्षलाई छार्का ताङसोङ गाउँपालिकको बजेट कार्यान्वयन वर्षको रुपमा मनाइनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका लागि तय गरिएको राजश्व उठाउने तर्फ पनि उत्तिकै पहल गरिनुका साथै यस क्षेत्र हिउँदमा हिउँ जम्ने र वस्न नसकिने हुनाले आर्थिक वर्षको शुरुमा नै योजना बनाएर काम गर्न शुरु गर्ने र समयमा नै गाउँपालिकाका कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरिनेछ ।

१९. अव म गत आ.व. २०७४।७५ मा सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमहरु, सञ्चालित आयोजनाहरुको छोटकरी विवरण :

यस छार्का ताङसोङ गाउँपालिकको गत वर्षहरुमा झै आ.व. ०७४/०७५ मा पनि राजश्व परिचालनको हिस्सा ज्यादै नै न्यून थियो । केन्द्रिय अनुदानबाट कार्यक्रमहरु सञ्चालित थिए । आ.व. २०७४।७५ मा यस छार्का ताङसोङ गाउँपालिकको समग्र पुँजीगत रकम रु. १०,५८,७६,३५०। र चालु रकम ३,५५,५७,०००। रुपैयाँ परिचालित भएको थियो । त्यस मध्ये शर्सत अनुदानको रु. १,६५,००,०००। निकासा नआएको र रु ३३,००,०००। खर्च हुन वाँकी रहेको कोलेनिका डोल्पामा फिर्ता गरिएको छ ।जसबाट यस गाउँपालिकाका क्षेत्रभित्र ग्रामिण सडक,खानेपानी आयोजनाहरु,सिचाई आयोजनाहरु,जग्गा घेरावार,क्याम्पीङ साईड निर्माण,काठेपुल निर्माण,धर्मशाला निर्माण, पर्यटन पदमार्ग निर्माण तथा मर्मत,गुम्वा मर्मत,विद्यालय घेरावार,पूर्व सम्भाव्यताको अध्ययन, अन्तर जिल्ला स्थानीय तहको पदाधिकारी र कर्मचारी अवलोकन भ्रमण,संयूक्त घुम्ती सेवा शिविर संचालन,कृषि तथा पशु तर्फ विभिन्न आवश्यक औषधी तथा सामाग्री वितरण, स्वास्थ्य तर्फ औषधी खरिद, औषधि ,स्वास्थ्य सँग सम्वन्धित विभिन्न किसिमको जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन,जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरुको लागी क्षमता अभिवृद्धी हुने खालका कार्यक्रम,परम्परा रुपमा गरिने आम्ची उपचार विधिमा हुने उपचार गर्नको लागि औषधी खरिद तथा वितरण,गाउँपालिकामा साँस्कृतिक कार्यक्रम संचालन, खेलकुद कार्यक्रम संचालन,, विद्यालयमा किताव ढुवानीमा अनुदान, छात्रवृद्धि वितरण जस्ता विधिन्न कार्यक्रम संचालन गरेका थिए ।तर वैकल्पीक उर्जाको लागि सोलार खरिद गरि वितरण गरिने काम र स्काईभेटर (डोजर) खरिदको प्रक्रिया अन्तिम चरणमा आई पुगेर पनि विशेष परिस्थितीले गर्दा यो आर्थिक वर्षमा पुरा हुन नसकेका कारण यो कार्यक्रमलाई आ.व. ०७५।०७६ मा पनि निरन्तरता दिई आ.व.०७५।०७६मा पुरा हुने छ । पुर्वाधार विकास कार्यक्रमअन्तर्गत यस गाउँपालिकाको एकिकृत, समावेशी र नतिजामुखी विकासका लागि केही समस्या र चुनौतीहरु विद्यमान छन् । जुन यस प्रकार रहेका छन् ।

❖ स्थानीय टोल, बस्ती र समुदायको परिचालन र सहभागिता बाटै सम्बोधन हुन सक्ने स-साना योजनाका मागहरु सम्बोधन गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

❖ योजना छनौट प्रक्रियामा सचेतनाको अभावले प्रतिफल नदिने र अनुत्पादक क्षेत्रका योजनाहरु माग हुने विषयमा पर्याप्त सचेतना पुऱ्याउन सकिएको छैन ।

❖ जनसहभागितामा आधारित, सन्तुलित र न्यायोचित विकास गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण छ ।

❖ निर्माण सामाग्रीहरु खरिद भन्दा ढुवानी धेरै लाग्ने भएकोले ढुवानी गर्न चुनौती भएको छ ।

❖ लक्षित समूहहरुमा जीवन-यापनका आधारभूत सीप प्रदान गरी आय-आर्जन वृद्धि गर्नेखालका कार्यक्रम छनौट र कार्यन्वयन गर्न चुनौती देखिएको छ ।

❖ सीमित स्रोत , साधन र भौगोलिक विकटताका कारण गाउँपालिकाको पूर्वाधार तयार गरी संस्थागत विकास तथा सुधार गर्न चुनौतीपूर्ण छ ।

❖ पूर्वाधारको अभाव तथा सेवा उद्योगको अभावमा पर्यटन प्रबर्द्धन गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण छ ।

❖ आयोजना सञ्चालनमा जनसहभागिता वृद्धि गर्दै पारदर्शीता, जवाफदेहिता, सुशासन र आयोजना प्रति अपनत्व अभिवृद्धि गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण देखिएको छ ।

❖ गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्रभित्रको कर संकलन गर्न गरिवीका कारण आन्तरिक आय अपेक्षित रुपमा वृद्धि गर्नु चुनौतीपूर्ण छ ।

❖ गाउँपालिकाको क्षमता र जन अपेक्षा बीच ठूलो अन्तर रहेको छ ।

❖ विकट भुगोल, सडक विहीनता, सञ्चार विहीनता र प्रतिकुल मौसमका कारण विकास गतिविधीहरु सञ्चालन गर्न र अनुगमन र मुल्यांकन गर्नका लागि चुनौति रहेको छ ।

२०. अवसर सम्भावनाहरु : उल्लेखित समस्याहरुका बीच यस गाउँपालिकामा थुप्रै अवसर र सम्भावनाहरु विद्यमान छन् ।

❖ संविधान कार्यान्वयनको पहिलो पाइलाका रुपमा गाउँपालिका स्थापना भएको एक वर्ष नपुग्दै जनताको विकास प्रतिको उत्साह,अपेक्षा र उर्जा बढ्दो छ ।

❖ विगत लामो समयदेखि जनप्रतिनिधिविहीन अवस्थाको अन्त्य भई स्थानीय तहको निर्वाचनपश्चात जनप्रतिनिधीहरुको पदवहाली भइसकेकाले जनमतअनुसार द्रुत गतिमा विकासका गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने साथै सोको जवाफदेहिता, पारदर्शिता कायम गरी सुशासन कायम गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ ।

❖ स्थानीय तहमा नै योजना बनाई कार्यान्वयन हुने भएकाले आवश्यकता र मागमा आधारित विकासको सम्भावना बढेको छ । पर्यटन प्रवर्द्धन तथा पशुपालनको माध्यमबाट स्थानीय जनताको आयस्तरमा वृद्धि गरी गरिवी न्युनीकरण गर्ने तथा समावेशी र समतामुलक विकासको प्रचुर सम्भावना छ ।

❖ विगतमा अपेक्षित लाभ लिन नसकिएका यार्सागुम्वा, लगायतका बहुमुल्य जडिबुटीहरुहरु संकलन गरी वजारीकरण गर्नका लागि प्रचुर संभावना रहेको छ ।

❖ ट्रेकिङ रुट, पुथा,मुकोट हिमाल र विश्वको उच्च स्थानमा मानवीय वस्ती भएको छार्का भोट तथा प्राचिन गुम्बाहरु भएकाले पर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास गर्न सकिने सम्भावना छ ।

२१. योजना तथा कार्यक्रमको उद्देश्य : आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक गाउँ विकास योजनाको प्रमुख उद्देश्यहरु यस प्रकार छन् ।

❖ गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, पर्यटकीय एवं पूर्वाधार विकासको सम्भावनालाई उजागर गर्ने ।

❖ गाउँपालिकामा रहेको चरम गरिबी न्यूनीकरण गर्न रणनीतिक योजनाहरुको तर्जुमा गर्ने,

❖ गाउँपालिकाको नीतिगत, संस्थागत र भौतिक पूर्वाधार स्थापना गर्ने ।

❖ सुशासन प्रबर्द्धन गरी विकास आयोजना एवं कार्यक्रमहरुलाई नतिजा मुलक र उत्पादन मुलक बनाउने ।

❖ सामाजिक आर्थिक रुपमा पछाडि परेको वर्गहरुलाई स्वरोजगार सृजना गरी आत्म निर्भर तर्फ उन्मुख गराउने ।

❖ सभाध्यक्ष महोदय, अव म आगामी आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपणको विवरण पेश गर्न चाहन्छु ।

❖ राजश्व परामर्श समितिको सिफारिस अनुसार आगामी आ.व. २०७५।०७६ मा गाउँपालिकाले लगाउने कर तथा शुल्क, दस्तुर आदिबाट कुल ५ लाख राजश्व प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । आ.व. २०७५।०७६ को लागि स्वीकृत करको दर अनुसुचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

२३. अनुमानित आय : मिति २०७५ साल जेष्ठ महिनाको १५ गते व्यवस्थापिका संसदमा केन्द्रिय सरकारका अर्थमन्त्रीले पेश गरेको बजेट घोषणामा आ.व. २०७५।०७६मा यस गाउँपालिकाको लागि नेपाल सरकारले दिने वित्तिय समानीकरण अनुदानको हिस्सा रु. ६ करोड प्राप्त हुनेछ ।राजश्व वाँडफाँडमा रु.३ करोड हुनेछ ।प्रदेश सरकारको वित्तिय समानीकरणमा रु ४७,७२,०००/- सट्चालिस लाख वहत्तर हजार र राजश्व वाँडफाँडमा रु २७,०००/- सत्ताईस हजार रहने छ । केन्द्रीय सरकारको बजेट वक्तव्यमा घोषणा भए अनुसार सशर्त अनुदानको रुपमा रु. २ करोड ५३ प्राप्त हुनेछ । उक्त सशर्त अनुदानको कार्यक्रम समेत प्राप्त भैसकेको छ । वहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रममा रु. १२,००,०००/- र यस छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाको संचितकोषमा रु. ३,५५,९२,१५२।४६ साथै संघीय सरकारको सामाजिक सुरक्षा भत्ता तर्फ अनुमानित रु.४५,००,०००/- अनुमान गरिएको छ । आगामी आ.व. २०७५।०७६ को लागि यस छार्का ताङसोङ गाउँपालिकाबाट परिचालित हुने कुल

बजेट रु.१६,१३,१९,१५२।४६ हुने अपेक्षा गरिएको छ । यसमा आन्तरिक स्रोतवाट प्राप्त प्राप्त हुने रकम तथा जनसहभागिताको रकम समावेश गरिएको छैन ।

२४. व्ययको अनुमान : यस वर्षको कुल बजेट रु. १६,१३,१९,१५२।४६ मध्ये चालुतर्फ जम्मा रु. ८,८०,२८,५००। करिव ५४.५६ (चौवन्न दसमलव छपन्न प्रतिशत) तथा पुँजीगत तर्फ रु.७,३२,९०,६५२।४६ करिव ४५.४४(पैतालीस दशमलव चौवालिस प्रतिशत) विनियोजन गरिएको छ । पुँजीगत तर्फका कार्यक्रमहरुमध्ये आर्थिक विकास अन्तर्गत रु. ६२,५०,०००। , सामाजिक विकासतर्फ रु.८५,००,०००।,पुर्वाधार विकास अन्तर्गत रु. २,०२,००,०००।,वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ रु.३४,५०,०००।, संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह तर्फ रु.३,३२,२७,६५२।४६ वहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम तर्फ रु.१२,००,००० । र आन्तरिक तर्फ रु.३,००,०००। आय-व्यय विवरण तथा कार्यक्रम र आयोजनाहरुको विस्तृत विवरण संलग्न गरेको छु । आन्तरिक आयका सम्वन्धमा अनुमान अनुसार उठ्न सक्ने संभावना न्यून देखिएकोले उठेको रकम अर्को आ.व.को कुल वजेटमा समावेश गरी योजना तथा कार्यक्रम वनाईने निति लिएको छु । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनबाट गाउँपालिका क्षेत्रको आर्थिक, सामाजिक एवं पूर्वाधार विकासको सम्भावना उजागर भई समुदायमा आधारित समावेशी विकासको आधार खडा हुने अपेक्षा लिइएको छ ।

७. गत वर्ष (आ.व. २०७५/०७६) का मुख्य उपलब्धीहरु

क्रस	कार्यक्रमको नाम	स्थान	लइ	मूल्याँकन	उसको योगदान	अनुदान	सम्झौता मिति	कार्य सम्पन्न मिति	वित्तिय प्रगति	भौतिक प्रगति	उसको अध्यक्षको नाम	कैफियत
१	काप्कु सिंचाइ कूलो निर्माण	३	६०२७८८	६०३७८३	१०३७८३	५००००००	०७५-१२-१८	०२/०३/२०७६	१००	१००	वम बहादुर गुरुङ	
२	छोर्तेन घो वा मर्मत	४	५४००३५	५४०८५२	९०८५२	४५०००००	०७५-१२-१६	०२/०५/२०७६	१००	१००	लुण्डुप गुरुङ	
३	विविध साझेदारी कोष उद्यम	४	१२०००००	१२००००	०	१२०००००	०७६-०२-०७	०७६-०३-२०	१००	१००	महिला सशक्तिकरण केन्द्र	

	सम्बन्धी सीप विकास तालिम											
४	तुइतेन देखि नान्जा ओट घो वा निर्माण	१	२४१२५६	२४१२५६	४१२५६	२००००	०७६-०१-०६	०७६-०३-११	१००	१००	टसी गुरुङ	
५	मुलुङ धर्मशाला निर्माण	१	१२२४६१	१२०९६४	२०९६४	१००००	०७६-०१-०५	०७६-०३-१०	१००	१००	पेमा ठिल्ले गुरुङ	
६	काइङ सिंचाइ कूलो निर्माण	१	५४०३१३	५४१५४१	९१५४१	४५०००	०७६-०१-०५	०७६-०३-०८	१००	१००	तेन्जिन छोप्तेन गुरुङ	
७	ढाङजे खोला तटबन्ध निर्माण	१	६०४८२१	६०२७६०	१०२७६०	५००००	०७६-०१-०५	०७६-०३-०८	१००	१००	फुंगा नाम्ग्याल लामा	
८	एक कोठा घर निर्माण	१	२२०१८७	२२२५८२	२२५८२	२००००	०७६-०१-०६	०७६-०३-१५	१००	१००	नोर्वु टाण्डुल गुरुङ	
९	छोर्तेन स्तुपा निर्माण	१	९६२४४७	९६१६००	१६१६००	८००००	०७६-०१-०५	०७६-०३-०६	१००	१००	फुर्वा सम्डुक गुरुङ	
१०	मानी थाङ वा राङडोल	४	७९९४४४	७६१२७७	१६१२७७	६००००	०७६-०१-०९	०७६-०३-१५	१००	१००	ठिल्या फुन्जोक बुढा	

	निर्माण											
११	फिलुङ देखि लेजुङ सम्म घो बाटो निर्माण	१	२४०२५७	२४०२५७	४०२५७	२००००००	०७६-०१-२५	०७६-०३-२०	१००	१००	निमा आङदेल गुरुङ	
१२	एक कोठा घर निर्माण	२	२४०२५६	२४१२८०	४१२८०	२००००००	०७६-०२-०१	०७६-०३-१६	१००	१००	लाक्पा ढुडुप गुरुङ	
१३	तानक सिंचाइ कूलो निर्माण	५	२४१६११	२४३००४	४३००४	२००००००	०७६-०२-०१	०७६-०३-१५	१००	१००	कार्मा गुरुङ	
१४	एक कोठा घर निर्माण	३	२४१२८०	२४१२८०	४१२८०	२००००००	०७६-०२-०५	०७६-०३-१५	१००	१००	घिर्मे गुरुङ	
१५	जम्माः-					४७२००००						

क्र स	कार्यक्रमको नाम	स्थान	ल इ	मूल्याँकन	उ स को योगदान	अनुदान	सम्झौता मिति	कार्य सम्पन्न मिति
१	तेन्जिङ नोर्गे आ वि भवन निर्माण	४	१८०४७४०	१८०४७४०	३०४७४०	१५०००००	########	०२/१५/२०७६
२	भेरी खोला तटबन्ध निर्माण	६	३००५४१	३००५४१	५०५४१	२५००००	०८/११/२०७५	०१/३०/२०७६
३	मुकोट ज्युलो घेरावार निर्माण	६	३६३४८०	३६३४८०	६३४८०	३०००००	०८/११/२०७५	०१/३०/२०७६
४	भेरीमा काठेपुल निर्माण	४	६००८०२	६००८०२	१००८०२	५०००००	########	२०७६/०२/३०

५	पिम्री ज्युलो घेरावार निर्माण	५	७८७५४०	७८७०८२	१३७०८२	६५००००	########	०१/३०/२०७६
६	क्याङ ज्युलो घेरावार निर्माण	५	१२३७७५	१२३७७५	२३७७५	१००००००	########	१०/३०/२०७५
७	रिन्जिन गुम्वा शौचालय निर्माण	५	६००४५१	६००४५१	१००४५१	५०००००	########	०१/२५/२०७६
८	तेराङ ज्युलो घेरावार निर्माण	५	४८०५७३	४८०५७३	८०५७३	४०००००	########	११/३०/२०७५
९	चुङला खेत पर्खाल मर्मत	६	३६३४८०	३६६०१५	६६०१५	३०००००	########	११/२५/२०७५
१०	जन जागृति आ वि खेल मैदान घेरावार	६	३६२०३४	३६०४८१	६०४८१	३०००००	########	१२/२५/२०७५
११	पिम्री गाउँ खा पा मर्मत	५	३००४८	३००४८	५००४८	२५००००	########	०३/२०/२०७६
१२	ठिमेर ज्युलो घेरावार निर्माण	२	४८२१५०	४८२१५०	८२१५०	४०००००	########	११/२५/२०७५
१३	छार्का भोट आ वि मेशिनरी औजार खरीद	१	१५००००	१५००००	०	१५००००		
१४	लङगुङ खेत घेरावार निर्माण	३	६०२७७१	६०२११५	१०२११५	५०००००	०७५-०८-२७	०७६-०१-२१
१५	घेराङ ज्युलो घेरावार निर्माण	५	३६३४८०	३६६५०९	६६५०९	३०००००	०७५-०८-२०	०७६-०२-२८
१६	लेजाङ क्याम्पिङ साइट शौचालय निर्माण	१	६०३५५७	६०३०४०	१०३०४०	५०००००	०७५-०८-२१	०७६-०३-२०
१७	पुंगा जग्गा घेरावार निर्माण	२	३६३४८०	३६१२६९	६१२६९	३०००००	०७५-०८-२६	०७६-०३-१५
१८	जन जागृति आ वि मेशिनरी औजार खरीद	६	१५००००	१५००००	०	१५००००		
१९	गाउँपालिका प्रोफाइल निर्माण		४९९०००	४९९०००	०	४९९०००		
२०	कृषि विकास कार्यक्रम		१९७६०००	१९७६०००	०	१९७६०००		

२१	कापुतिपु घो वा निर्माण	६	३०२७५६	३०३१९८	५३१९८	२५००००	०७५-१२-१७	०७६-०१-०७
२२	टाकमार गुम्वा भान्सा घर निर्माण	३	६०१४८६	६०३४६८	१०३४६८	५०००००	०७६-०१-०१	०७६-०२-०६
२३	ताक्साङ घाट झो पु सामग्री व्यवस्थापन	४	५१२७७६	५१२७७६	१२७७६	५०००००	०७६-०१-०७	०७६-०२-०७
२४	सिउङ डेगोइ गो वा निर्माण	३	४५६७४४	४५६७४४	७६७४४	३८००००	०७५-०८-२५	०७६-०१-१५
२५	ढुकोट गुम्वा घेरावार निर्माण	३	२४६१९६	२४१३३४	४१३३४	२०००००	०७५-१२-२०	०७६-०१-२२
२६	तेन्जिङ नोर्गे आ वि घेरावार निर्माण	४	१०२३८२३	१०१७५०२	१६७५०२	८५००००	०७६-०१-०७	०७६-०३-१५
२७	डि पी आर बाडरफडका-पिम्री मोटर बाटो		१४५००००	१४५००००	०	१४५००००		
२८	विविध पशु विकास कार्यक्रम		९२१०००	९२१०००	०	९२१०००		
२९	छुप्कोपाल गुम्वा मर्मत	३	१८३५१८			१२००००	०७५-०८-२७	
३०	चुना देखि कागकोट सम्म बाटो निर्माण	४	१२१६९२८			५०००००	०७६-०१-२९	
३१	विविध साझेदारी कोष		३२००००	३२००००		३२००००		
३२	तेन्जिङ नोर्गे आ वि मेशिनरी औजार खरीद	४	३०००००	३०००००		३०००००		
३३	जम्माः-					१६११६०००		

अनुसुची-१

८. सामाजिक जिम्मेवारी कार्यसम्पादनको लेखाजोखा

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत वर्षको अवस्था	प्रयास	उपलब्धी
		स्वास्थ्य	
स्वास्थ्य चौकी एक घण्टा भित्र पैदल वा यातायात पहुँच भएको घरधुरी संख्या वा प्रतिशत	गा.पा.को वडा ४ का काकोटबासीलाई १० मिनेट, वडा ३ का ढुकोटबासीलाई ३० मिनेट र गा.पा. अन्य बस्तीलाई कम्तीमा १ दिन तथा बढिमा २ दिन सम्म समयमा स्वास्थ्यचौकी पुग्न सकिने ।	सवै गाउँवासिहरुलाई स्वास्थ्यचौकी पुग्न सहज र छिटो समयमा नै पुग्न सकिने वातावरण सिर्जना गर्न कच्ची वाटो, गोरेटो वाटो, खोलानालामा पुल आदिको व्यवस्थापन गर्दै लैजाने तथा थप स्वास्थ्य चौकीको निर्माण गरिने तयारी रहेको ।	यातायात तथा सडक वाटोको सुविधा भएको ठाउँहरु स्वास्थ्यचौकी पुग्न छिटो तथा सहज भएको अवस्था छ ।
५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको प्रतिशत वा संख्या	१४१ जना रहेको ।	-	-
खोपमा पहुँच भएको जनसंख्या (एक वर्ष मुनिका बालबालिकाको आधारमा)	काकोट तथा ढुकोट बासीका बालबालिका बाहेक भौगोलिक विकटताले गर्दा गा.पा.का अन्य बस्तीका बालबालिकाको खोपमा पहुँच नभएको ।	गा.पा.मा रहेका सवै स्वास्थ्य केन्द्रहरुवाट बालबालिकाहरुलाई खोपसेवा उपलब्धता गराउदै आएको र पहुँचमा नभएको बालबालिकालाई पहुँचमा ल्याउने प्रयास रहेको ।	
४ पटक गर्भवती जाँच गरिएको महिलाको संख्या वा प्रतिशत	गा.पा.का कुनै पनि महिलाले ४ गर्भवती जाँच नगराएको अवस्था ।	४ पटक गर्भवति जाँच गराउनुपर्छ भन्ने चेतना फैलाउन गा.पा.ले विभिन्न स्थानहरुमा चेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने प्रयास रहेको ।	

दक्ष प्रसुतीकर्मीबाट प्रसूती गरिएको महिलाको संख्या वा प्रतिशत	गा.पा.का कुनै पनि महिलाले दक्ष प्रसतीकर्मीबाट प्रसुती नगराएको ।	दक्ष प्रसुतीकर्मीबाट प्रसूती गराउनुपर्छ जस्ले बच्चा र आमा दुवैको स्वास्थ्यमा असर पर्दैन भन्ने कुराको चेतना अभिवृद्धि गर्न जनचेतना फैलाउने प्रयासलाई रहेको ।	
झाडा पाखालाबाट मृत्यु हुने बालबालिका संख्या	कोहि पनि झाडापखालाबाट मृत्यु नभएको ।	महिला स्वास्थ्य सेवीका तथा स्वायमकर्मी परिचालन तथा अनुगमन गर्ने गरेको ।	
प्राथामिक स्वस्थ्य केन्द्रबाट सेवा लिने घरधुरी परिवार संख्या	गा.पा.का वडा ३ र ४ बाहेक अन्य वडाबासीहरुले प्राथामिक स्वस्थ्य केन्द्रबाट सेवा लिन पहुँच नपुगेको ।	प्राथामिक स्वस्थ्य केन्द्रबाट सवै गाउँवासिहरुलाई सेवा सुविधा सहज बनाउनको लागि आवश्यक गृहकार्य गरिने ।	

श्रोत:गा.पा. स्वास्थ्य शाखा

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	**गत वर्षको अवस्था**	**प्रयास**	**उपलब्धी**
	शिक्षा		
आधाघण्टा भित्र आधारभुत विद्यालय नपुग्ने बालबालिका संख्या	वडा १ मा ३० मिनेटमा, वडा २ मा १ घण्टामा, वडा ३ मा ३० मिनेटमा, वडा ४ मा ३० मिनेटमा, वडा ५ मा १ घण्टा ३० मिनेटमा र वडा ६ मा ३० मिनेटमा आ.वि.पुग्न सकिने		
पूर्व आधारभुत शिक्षामा खुद भर्ना दर	पूर्व प्राथमिक शिक्षामा खुद भर्ना दर १०० प्रतिशत संख्या रहेको ।		
आधारभुत विद्यालयमा पहुँच नभएको सो उमेरका बालबालिका संख्या प्रतिशत	नभएको		
कक्षा १ मा खुद भर्ना दर छात्रछात्रा	छात्रछात्रा १०० प्रतिशत खुद भर्नादर अवस्था ।	विद्यालय पठाउन उत्प्रेरित गर्ने कार्यक्रम गा.पा.ले सञ्चालन गर्ने प्रयास रहेका ।	
आधारभुत तहमा कक्षा	आधारभुत तहमा कक्षा		

छोड्ने दर, कक्षा दोहोर्याउने र कक्षा उत्तिर्ण हुने दर	छोड्ने दर नभएको, कक्षा दोहोर्याउने केहि संख्या रहेको र उत्तिर्ण हुने दर अधिकांश रहेको ।		
आधारभुत तहमा तालिम प्राप्त शिक्षक संख्या	सबै शिक्षक तालिम प्राप्त रहेको ।	तालिम प्राप्त शिक्षक तथा शिक्षिकाको संख्या आवश्यकता अनुसार थप गरिदै लाने आवश्यक गृहकार्य गरिने ।	तालिम प्राप्त शिक्षक तथा शिक्षिकाको शिक्षा आर्जनले १०० प्रतिशत विद्यार्थीहरु शिक्षा लिन सफल भएका ।
प्रति कोठा विद्यार्थी संख्या	सबै सामुदायिक विद्यालयमा औषत १२ जना विद्यार्थी प्रति कोठा रहेको ।	आवश्यक्तता अनुसार प्रति कोठ विद्यार्थीहरुको संख्या राख्ने नीति तथा नियम सरकारले अवलम्वन गर्दै आएको ।	प्रति कोठा थोरै विद्यार्थी राखेर पढउदा सबै विद्यार्थीहरुलाई पढन र शिक्षक शिक्षिकालाई पढाउन सजिलो भएको ।
बाह्य सहयोग निर्मित कक्षा कोठा संख्या	छाँया नेपालबाट छार्काभोट आ.वि.को ५ वटा कक्षा कोठाको निर्माण ।	-	-
स्थानीय तहबाट निर्मित कक्षा कोठा संख्या	तेञ्जिन नोर्गे आ.वि.को ४ वटा कक्षा कोठाको निर्माण ।	-	-
दलित बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच	दलित बालबालिकाको शिक्षामा १०० प्रतिशत पहुँच पुगेको ।	दलित बालबालिकाहरुको शिक्षामा पहुँच पुऱ्याउन छात्रावृति तथा विभिभन्न किसिमको सेवा सुविधा पाउने कार्यक्रमहरु लागू गरिदै आएको ।	विद्यालय पठाउन उत्प्रेरित गर्ने कार्यक्रम सरकारले सञ्चालन गर्दै आएकोले दलित बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच वढदै गईरहेको ।

श्रोत:गा.पा. शिक्षा शाखा

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत वर्षको अवस्था	प्रयास	उपलब्धी
खानेपानी तथा सरसफाई			
स्वच्छ पानी पुगेको परिवार संख्या वा प्रतिशत	समग्रमा गा.पा.का सबै क्षेत्रमा स्वच्छ खानेपानी पुगेको तर अधिकांश ठाउँमा धेरै समय खर्चेर पानी ल्याउनुपर्ने अवस्था ।	स्वच्छ खानेपानी नपुगेको घरधुरीमा खानेपानी लैजाने प्रयास भइरहेका ।	
शौचालय भएको संख्या वा प्रतिशत	गा.पा.को लगभग सबै घरधुरीमा शौचालय भएको तर पानीको अभावले प्राय प्रयोगमा नआएको ।	स्थानीबासीहरु आफैले शौचालय निर्माण गरिदै आएको ।	
खानेपानी सुविधा भएको आधारभुत विद्यालय	सबै आधारभुत विद्यालयहरुमा खानेपानी सुविधा रहेको ।	खानेपानीको मुहान तथा धारा पाईपहरुलाई वेलावेलामा मर्मतसंभार कार्य गर्दै अएको र यसलाई निरन्तरता दिदै लाने प्रयास गरिएको ।	सबै विद्यालयहरुमा खानेपानी सुविधा उपलब्ध भएकोले विद्यालयका शिक्षक, शिक्षिका तथा विद्यार्थीहरुलाई स्वच्छ पानी पिउन र शौचालयमा पानी प्रयोग गर्न सजिलो तथा सर्वसुलभ भएको छ ।
सुधारिएको चुलो भएको परिवार संख्या	गा.पा.का सबै घरधुरीमा सुधारिएको चुलो भएको ।		

श्रोतः गा.पा. वडागत वडाध्यक्ष

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत वर्षको अवस्था	प्रयास	उपलब्धी
बालबालिका, महिला तथा समावेसी क्षेत्र			
बाल विवाह संख्या	बाल विवाह संख्या समग्रमा नभएको तर केहि स्थानहरुमा नगन्य मात्रामा रहेको ।	वाल विवाह गराउने कार्यलाई दण्डनीय अपराध मानिएको हुँदा यस कार्य नगर्नको लागि सरकारी तवरवाटनै सूचन प्रवाह गरिदै आएको छ ।	
समाजिक विकृति विसंगतिको अवस्था	गा.पा.का केहि स्थानहरुमा सामान्य सामाजिक विकृति विसंगती घटना घट्ने	समाजिक विकृति विसंगतिको अवस्था सुधार गर्न गा.पा. तथा प्रहरी चौकीद्धारा चेतनामुलक	सरकारले नै विभिन्न सञ्चार माध्यमहरुद्धारा चेतनामुलक सन्देश सूचना प्रवाह गरेका कारण न्यून

	गरेको ।	सन्देश प्रवाह गर्ने कार्य भईरहेको ।	हुँदै गएको ।
सामाजिक सुरक्षा (जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपांग, पिछडिएको क्षेत्र तथा लोपुन्मुख जाति	जेष्ठ नागरिक अन्य ९२ जना, जेष्ठ कर्णाली ६३ जना, एकल/विधुवा महिला ४६ जना, पुर्ण अपाङ्ग ९ जना, आंशिक अपाङ्ग २७ जना, कर्णाली बालपोषण २०० जना रहेका छन ।	थप नयाँ व्यक्तिहरुमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै उनीहरुलाई सहज तरीकाले प्रशासनिक कार्य सञ्चालन गर्दै आएको ।	

श्रोतः ग.पा. सुचाना शाखा

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत वर्षको अवस्था	प्रयास	उपलब्धी
जनचेतना तथा गरिबी निवारण			
बाल श्रमको अवस्था	बालश्रम अवस्था नभएको ।	बालश्रम गराउने कार्य दण्डनीय अपराध भएकोले यस्तो कार्य गर्न र नगराउन नेपाल सरकारले विभिन्न सञ्चार माध्यमद्धारा सूचना प्रवाह गर्दै आईरहेको ।	
बाल क्लबहरुको अवस्था	गा.पा. का सबै सामुदायिक विद्यालयमा बाल क्लब गठन भएको ।	अन्य सामुदायिक बाल क्लबको गठन प्रक्रिया निरन्तर रहेको ।	
महिला हिंसा	गा.पा. का केहि स्थानमा महिला हिंसा सम्बन्धी घटना नगन्य रुपमा घटेको र त्यसको समाधान स्थानीय स्तरमै मेलमिलाप गरिने गरेको ।	महिला हिंसा गर्ने कार्य दण्डनीय अपराध भएकोले यस्तो कार्य गर्न र नगराउन गा.पा.ले विभिन्न सञ्चार माध्यमद्धारा सूचना प्रवाह गर्दै आईरहेको ।	महिला हिंसा दण्डनीय अपराध भएकोले आम नागरिकहरुलाई सचेत रहन गा.प ले विभिन्न सञ्चार माध्यमद्धारा सूचना प्रवाह गर्दै आईरहेको हुँदा यस्तो अपराध कार्य न्यून हुँदै गएको ।
रोजगारीको अवस्था	गा.पा.का प्रायः जनताहरुले पशुपालन पेशा अंगालेका छन् भने केहि व्यापार व्यवसाय	सम्पूर्ण नागरीकहरुलाई स्वरोजगारको वातावरण सृजना गरिदिने गा.पा.बाटनै पहल गरिने प्रयस रहेको ।	वैदेशिक रोजगारमा गएका तथा स्थानिय स्तरमा नै व्यापार व्यवसाय सञ्चालन गर्दै आएको

	तथा केहि प्राइभेट जागिरमा आवद्ध भएका छन ।		रोजगारीले केहि घरधुरीहरुको आर्थिक स्तरोन्नती हुदै गएको ।
स्वरोजगारका प्रयासहरु	गा.पा.बाट स्थानीय युवाहरुलाई लक्षित कार्यक्रमबाट विभिन्न शिर्षकमा स्वरोजगार सम्बन्धि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	यस आ.व.मा स्वरोजगारको लागि विभिन्न किसिमको क्षमता विकासका तालिमहरु सञ्चालन गरिने लक्ष्य रहेको छ ।	गैर सहकारी संस्थाहरुको सहकार्यमा विभिन्न किसिमका सीपमुलक तालिमहरु प्रदान गर्दै आएकोले उनीहरुमा केहि उद्यमशिल हुनुपर्छ भन्ने चेतना अभिवृद्धि हुँदै गएको छ ॥
गरिबी निवारणको प्रयासहरु	गा.पा. द्धारा गरिबी निवारण सम्बन्धि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	विभिन्न किसिमको सीपमुलक तालिमहरु आत्मा निर्भरहुने खालका, स्वरोजगार हुने तालिमहरु आगामि दिनमा सञ्चालन गर्ने नीति तथा लक्ष्य रहेको ।	गैर सहकारी संस्थाहरुको सहकार्यमा विभिन्न किसिमका सीपमुलक तालिमहरु प्रदान गर्दै आएकोले उनीहरुमा केहि उद्यमशिल हुनुपर्छ भन्ने चेतना अभिवृद्धि हुँदै गएको छ ।

श्रोतः गा.पा. सुचना शाखा

सामाजिक परिचालन	सबै वडाहरुमा सामाजिक परिचालन गरिएको ।	सवै वडाहरुमा सामाजिक परिचालन संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै जाने निति तथा लक्ष्य रहेको ।	गा.पा.को सवै वडाहरुमा आवश्यक सामाजिक कार्यहरु संचालन गर्ने लगायतका अन्य कार्यहरु सञ्चालन गर्न सहज र सरल भएको छ ।
वातावरण सुधारका प्रयासहरु	गा.पा. बाट वातावरण सुधारका प्रयासहरु गरिने तयारीमा रहेको ।		
एच.आई.भि. र एड्स	-	-	-

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत वर्षको अवस्था	प्रयास	उपलब्धी
विकासमा समान सहभागिता सेवाहरुमा पहूँच			
स्थानीय बजार पुग्न लाग्ने समय	गा.पा.का सबै घरधुरीहरुलाई स्थानीय बजार दुनै र मुस्ताङ जिल्लाको जोमसोम बजार पुग्न करिब २ देखि ५ दिन सम्म लाग्ने ।	स्थानिय बजार छोटो समयमा पुग्नको लागि बाटो निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्य गरिदै आएको ।	वाटो मर्मत सम्भार कार्य गर्नाले बजार आवात जावत गर्न छोटो समयमा मा सहज भएको अवस्था ।
भौगोलिक क्षेत्र, महिला पिछडिएका तथा सिमान्तवर्गको संख्या, निजहरुले पाएको सेवा तथा दिएको विशेष अवसरहरु	गा.पा. लगायत गैर सहकारी संस्थाहरुको सहकार्यमा केहि विभिन्न किसिमका सीपमूलक तालिमहरु सञ्चालन गरिदै आएको ।	यस्ता वर्गहरुमा सेवा सुविधा पुऱ्याउन आवश्यक्ता अनुसार गृहकार्य गरिने निति तथा लक्ष्य लिएको ।	गा.पा. लगायत गैर सहकारी संस्थाहरुको सहकार्यमा यस्ता वर्गहरुमा सेवा, सुविधा, तथा सीपमुलक तालिमहरु सञ्चालन गर्दै आएको ।

श्रोतः गा.पा. सुचना शाखा

सामाजिक जिम्मेवारीको क्षेत्र	गत वर्षको अवस्था	प्रयास	उपलब्धी
संस्थागत क्षमता			
जनशक्ति नीति तथा कार्यक्रम	मानव संसाधन व्यवस्थापन संग	तय गरेका निति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन	जनशक्ति उपभोग योग्य भयो र गा.पा.को उदेश्य, लक्ष्य, दिर्घकालीन सोच प्राप्तीमा एक कदम थपियो ।

	सम्बन्धि गा.पा.ले प्राप्ति, विकास, उपयोग र संभार सहितको निति तथा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	गर्न तालिम, भ्रमण, अध्ययन, अनुसन्धानमा लगाई अधिकतम प्रतिफल प्राप्त गर्न लागेको ।	
भौतिक व्यवस्था	गा.पा. कार्यालयलाई आवश्यक पर्ने भौतिक अवस्था नभएको । हाल दुनैमा अस्थायी भवन भाडामा लिएर प्रयोग गरिएको ।	स्थानीय तह कार्यान्वयन प्रश्चात भौतिक स्रोत साधन अपुग भएको हुदा थप घर भाडामा लिइयो, भौतिक सामाग्री खरिद गरियो तथा कार्यालय सञ्चालनका लागि आवश्यक स्रोत साधन जुटाउन थप निति सहित बजेट माग गरियो ।	थप भौतिक स्रोत साधन पश्चात कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा प्रभावकारी, छिटो छरितो भएको छ ।
समन्वय र सहकार्यको प्रयासहरु	स्थानीय, जिल्ला, क्षेत्र, विभाग र मन्त्रालय संग आवश्यक सहकार्य समन्वय गरिएको थियो ।	सहकार्य र समन्वयको अवस्था कायम गर्न विभिन्न छलफल अन्तर्क्रिया गर्ने गरिएको ।	समन्वय र सहकार्यले सेवा गुणस्तरीय, प्रभावकारी भएको ।
अन्य सामाजिक सम्पादनका क्षेत्रहरु	सामाजिक क्षेत्रका विषयमा कार्यसम्पादन सन्तोषजनक थियो ।	आगामी दिनहरुमा पनि थप प्रयास गर्ने ।	सामाजिक क्षेत्रका सबै क्षेत्रहरुमा उपलब्धी दखिन्छ ।

श्रोतः गा.पा. सुचना शाखा

९. गत वर्षमा भोगेका समस्याहरु

- गाउँकार्यपालिका तथा वडा कार्यालयहरुको भौतिक संरचना (भवन) को अभाव ।
- दक्ष, सक्षम एवं आवश्यक जनशक्तिको न्युन उपलब्धता ।
- विकासको अपेक्षा तथा जनताको आवश्यकता अनुरुपको बजेटको अभाव ।
- जग्गाको अद्यावधिक नापी (हाल साविक) नहुँदा अन्य जनताको भवन निर्माण लगायतमा समस्या ।
- कानुन निर्माणमा द्विविधा र सुस्तता ।
- गाउँका अधिकांश क्षेत्रमा शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सरसफाई जस्ता कुरामा जनताको पहुँचमा कमी ।
- गाउँका अधिकांश क्षेत्रमा प्राय मानिसहरु अशिक्षित तथा चेतनाको कमी रहनु ।
- गाउँका अधिकांश क्षेत्रमा शौचालयको अभाव हुनु ।

१०. सुधारको लागि चाल्नुपर्ने कदमहरु तथा सुझावहरु

- भौतिक संरचना (भवन निर्माण सम्बन्धि) स्पष्ट मार्ग दर्शन सहितको बजेट र अख्तियारी उपलब्ध गराउनुपर्ने ।
- संघीय तथा प्रादेशिक कानुनहरु छिटो उपलब्ध गराउनुपर्ने तथा स्थानीय तहलाई कानुन निर्माण सम्बन्धमा पर्याप्त र यथेष्ट मार्ग दर्शन तालिम र बजेटको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- कर्मचारी समायोजन प्रकृया छिटो सम्पन्न गरी संगठन संरचना र जनशक्ति व्यवस्थापनलाई पुर्णता दिनुपर्ने ।
- संविधानको अनुसुची ९ अन्तर्गतका साझा अधिकारका क्षेत्रमा संघीय तथा प्रदेश कानुन छिटो जारी हुनुपर्ने ।
- संघ वा केन्द्रबाट समायोजन भई आउने जनशक्तिको छिटो परिपुर्ति हुनुपर्ने तथा स्थानीय तहलाई ओ.डि. गर्ने सहितको उपयुक्त वातावरण व्यवस्था गर्नुपर्ने ।,
- संघ तथा प्रदेशबाट स्थानीय तहलाई आउने राजश्व बाँडफाँडको रकम स्पष्ट तथ्यांक सहित नियमित र समयमै उपलब्ध हुनुपर्ने ।
- स्थानीय जनप्रतिनिधिहरु, उपभोक्ता समितिका सदस्यहरु, सम्मेलित गराई अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने ।
- वार्षिक रुपमा नै गरिएको सम्पूर्ण विकासका बारेमा वार्षिक नगर विकास योजनामा उल्लेख गरिनु पर्ने ।
- जनसहभागितामा आधारित विकासका कामहरुलाई अझ प्रभावकारी र प्राथामिकता दिनु पर्ने ।
- योजना निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा परीक्षणमा जनसहभागिता जुटाउने कार्यहरु सञ्चालन गर्ने ।
- राजनैतिक स्वच्छता र सकृयतालाई प्रवद्धन गर्दै दिगो विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने ।
- गरिब, उत्पिडित, विपन्न तथा एकल महिला र फरक पहिचान भएका व्यक्तिहरुलाई प्राथामिकता दिँदै उनिहरुलाई आत्मनिर्भर हुने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नमा जोड दिने ।
- मिडियाको प्रयोग गरी गा.पा. द्वारा भएका तथा आगामी दिनहरुमा हुने हरेक क्रियाकलापहरुको बारेमा बढी भन्दा बढी जनताहरुलाई जानकारी गराउने प्रयत्न गर्नु पर्ने ।

- वडा भेलाबाट पारित योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने ।
- गा.पा.ले आफ्नो जिम्मा मा रहेको सबै सम्पत्तिहरुको विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, सरसफाई जस्ता आधारभुत विषयलाई जनताको पहुँचमा पुर्याउनुपर्ने ।

अनुसूची-२

११. योजानाहरुको स्थलगत अवलोकन प्रतिवेदन विवरण

❖ वडा नं. ४ तेञ्जिन नोर्गे आ.वि.को प्रोजेक्टर र ल्यापटप खरिद

- जम्मा लागत रु १,५०,०००।-खर्च भएको ।
- एक थान प्रोजेक्टर र एक थान ल्यापटप खरिद गरिएको ।
- योजनाबाट करिब ४५ जना विद्यार्थी लाभान्वित रहेको ।

नोटः- तेञ्जिन नोर्गे आ.वि.का विद्यार्थीहरुलाई आई.टी. सन्दर्भमा अध्यापन गराउन आवश्यक भएको हुनाले यस योजना संचालन गरिएको हो । कक्षा ६, ७ र ८ का विद्यार्थीहरुलाई कम्प्युटर माध्यमद्धारा पढ्न पढाउन सजिलो हुनाका साथै नयाँ प्रविधिबाट पढ्दा नयाँ विषयप्रति परिचित हुने हुँदा विद्यार्थीहरुलाई सामाजिक प्रभाव परेको त्यस आ.वि.का प्र.अ. बताउनुहुन्छ । सम्पन्न योजनाबाट विद्यार्थी लगायत विद्यालय परिवार सन्तुष्ट भएको देखिन्छ । विद्यमान अवस्थामा प्रोजेक्टर र ल्यापटप एउटा मात्र भएकोले सबै कक्षामा पढाउन कठिन भएको र थप सामाग्रीको आवश्यकता परेको साथै बत्तीको अभावमा निरन्तर विद्युतीय माध्यमद्धारा अध्यापन गराउन नसकेको हुनाले ठुलो भोल्टेजको ब्याट्री जडान गा.पा.ले गरिदिनुपर्ने स्थानीयबासीको राय रहेको वडा अध्यक्ष्य बताउनुहुन्छ ।
श्रोत व्यक्तिः विष्णु प्रसाद अधिकारी (प्र.अ.तेञ्जिन नोर्गे आ.वि.)

आज मिती २०८८।०५।१४ गते टानिनाको दिन चह्रा इर्का
ता.खो. गाउँपालिकाको वडा नं. ४ स्थित तेह्रौंन बोर्ड मा.
को [illegible] प्रोजेक्ट व्यापक इर्रिट
योजनाको सामाजिक
परीक्षण निम्न उपस्थितीमा सम्पन्न गरियो ।

उपस्थिती

क्र.सं.	नाम थर	ठेगाना	हस्ताक्षर
१)	[illegible]	इर्का ता.खो. ४	[illegible]
२)	[illegible]		[illegible]
३)	[illegible]		[illegible]
४)	राजेन्द्र [illegible]		[illegible]
५)	[illegible]		[illegible]
६)	[illegible]		[illegible]
७)	[illegible]		[illegible]
८)	मनोज [illegible]		[illegible]
९)			
१०)			

❖ वडा नं. ५ घर्याङ ज्युलो पर्खाल घेराबार निर्माण

- जम्मा लागत रु ३,००,०००।-खर्च भएको ।
- करिब २००० मि. पर्खाल निर्माण गरिएको ।
- योजनाबाट करिब १५ घरधुरी लाभान्वित रहेको ।

नोटः- घेराबार योजना निर्माण पुर्व त्यस क्षेत्रमा स्थानीयको खेतीबालीमा बन्यजन्तु तथा घरेलु पशुहरुले अन्नबाली खाएर नाश गरिदिने गर्थ्यो जसले गर्दा स्थानीयबासीहरुले अन्नबालीको निकै क्षतिपुर्ति सहनुपर्ने बाध्यता थियो त्यसरी बन्य र घरेलु जन्तुहरुले अन्नबाली नाश हुँदा समेत स्थानीय जनताले ती जन्तुहरुलाई मार्ने नमिल्ने अवस्था थियो सोहि कारण यस क्षेत्रमा तार घेराबारी निर्माणको आवश्यकता महसुश भएर यो योजना निर्माण गरिएको हो । हाल योजना निर्माण पश्चात केहि हदसम्म सो समस्या हटेको देखिन्छ जसले गर्दा स्थानीबासीले उत्पादन गरेका अन्नबाली सुरक्षित रुपमा उपभोग गर्ने गरेका छन् । सबैको सहकार्यमा योजना सम्पन्न भएको छ भने आगामी दिनहरुमा यस घेराबारलाई अझ सुरक्षित गर्न गा.पा.ले बेलाबखत मर्मत संभार गरिदिनुपर्ने स्थानीबासी बताउनुहुन्छ ।

श्रोत व्यक्तिः लाक्पा गुरुङ (स्थानीयबासी)

आज मिती २०६९।०५।१५ गते मासिकको दिन यस ठाउँको
वा.वि.स. गाउँपालिकाको वडा नं. ५ स्थित [illegible] चुनौती पर्यटन
घरबाट योजनाको सामाजिक परिक्षण निम्न उपस्थितिमा [illegible]
गरियो ।

उपस्थिती

क्र.सं.	नाम थर	ठेगाना	हस्ताक्षर
१)	धावा गुरुङ	घिरौंड	[illegible]
२)	वा.चु.क गुरुङ	चिमटी	[illegible]
३)	लक्ष्मण गुरुङ	"	[illegible]
४)	चित्रमी गुरुङ	"	[illegible]
५)	इवा.ड. गुरुङ	"	[illegible]
६)	हरिराम थाले		हरिराम
७)	मनोज लामा	काठमाडौं	[illegible]
८)			
९)			
१०)			

❖ वडा नं. १ छार्का भोट आ.वि.को शौचालय निर्माण

- जम्मा लागत रु ५,००,०००।-खर्च भएको ।
- योजनाबाट दुई काठे शौचालयको निमार्ण गरिएको ।
- योजनाबाट शिक्षक र विद्यार्थी गरि ५२ जना लाभान्वित रहेको ।

नोटः- शौचालय निर्माण पुर्व विद्यालयका विद्यार्थी तथा शिक्षकहरुलाई शौचालय गर्न समस्या थियो जसले गर्दा बाहिर खुल्ला रुपमा गनुपर्ने बाध्यता थियो यसले वरिपरी प्रदुषण हुने गर्दथ्यो । हाल योजना निर्माण पश्चात सो समस्या हटेको छ र शोचालयमा पानीको पनि पर्याप्त सविधा भएको छ साथै विद्यालय वरपर सफासुगर वातावरणको पनि सृजना भएको देखिन्छ । सम्पन्न योजना प्रति सम्पुर्ण विद्यालय परिवार खुसी भएको साथै गा.पा.को लगानी र स्थानीय जनताको श्रमदानमा काम उत्कृष्ट रुपमा सम्पन्न भएको स्थानीयबासी बताउनुहुन्छ । आगामी दिनमा छार्काभोट आ.वि. कक्षा ८ सम्म हुने हुँदा विद्यार्थीको चाप बढ्ने भएकोले थप शौचालयको आवश्यकता पर्ने हुँदा यस विषयमा गा.पा.ले विचार गरिदिनुपर्ने छार्काभोट आ.वि.परिवार बताउनुहुन्छ ।
श्रोत व्यक्तिः थुकतेन गुरुङ (शिक्षक छार्काभोट आ.वि.)

आज मिती २०७३।०५।१८ गते बुधवारका दिन श्री ठाकी ताप्छोङ गाउँपालिकाको वडा नं. १ स्थित ठाकी सेटा मा.वि. को शौचालय योजनाको सामाजिक परिक्षण निम्न उपस्थितीमा इलाकत गरियो।

उपस्थिती

क्र.सं.	नाम थर	ठेगाना	हस्ताक्षर
१)	धाना लामा गुरुङ	ठाकी १	[illegible]
२)	ग्याल्जेन गुरुङ	"	[illegible]
३)	ग्याम्जो गुरुङ	"	[illegible]
४)	लोछाङ गुरुङ	"	[illegible]
५)	निमा वाङगेल गुरुङ	"	[illegible]
६)	थुकतेन गुरुङ	"	[illegible]
७)	हरि थापा छेत्री	" १	[illegible]
८)	मुनाल गोले	काठमाडौं	[illegible]
९)			
१०)			

❖ वडा नं. ४ तेञ्जिन नोर्गे आ.वि.को चारकोठे भवन निर्माण योजना

- जम्मा लागत रु १८,०४,७४०।-खर्च भएको ।
- गाउँपालिकाबाट रु १५,००,००० अनुदान प्राप्त ।
- उपभोक्ता समितिबाट रु ३,०४,७४० जम्मा ।
- योजनाबाट प्रत्यक्ष रुपमा ४५ जना विद्यार्थी लाभान्वित रहेको ।

नोटः- योजना निर्माण पुर्व यस विद्यालयमा कक्षा कोठाको चरम अभाव थियो जसले गर्दा एउटै कोठामा २ वटा कक्षा सम्म मिसाएर पढाउनुपर्ने बाध्यता थियो जसबाट अध्यापन गर्न गराउन कठिन थियो । सो को आवश्यकता महशुस भइ यो योजना निर्माण गरिएको हो । हाल सम्पन्न योजनाबाट छुट्टा छुट्टै कक्षामा अध्यापन गराइदा विद्यार्थीहरुलाई पढ्ने वातावरण सुविधाजनक भएको देखिन्छ । सम्पन्न योजनाबाट विद्यालय परिवार सन्तुष्ट रहेको स्थानीयबासीको भनाई रहेको छ । हाल सम्पन्न भएको भवनको पछाडीको भागमा माथिबाट माटो खसिरहने हुँदा भवनको बेस भाग जिर्ण हुँदै गएकोले त्यसको यथाशिघ्र मर्मत गर्नुपर्ने स्थानीयबासीको गा.पा.प्रति अपेक्षा रहेको यस विद्यालयका प्र.अ. बताउनुहुन्छ ।

श्रोत व्यक्तिः विष्णु प्रसाद अधिकारी (प्र.अ.तेञ्जिन नोर्गे आ.वि.)

❖ वडा नं. ५ पिम्री ज्युलो पर्खाल घेराबार निर्माण योजना

- जम्मा लागत रु ८,००,०००।-खर्च भएको ।
- गाउँपालिकाबाट रु ६,५०,००० अनुदान प्राप्त ।
- उपभोक्ता समितिबाट रु १,५०,००० जम्मा ।
- योजनामा करिब ३००० मि. पर्खाल निर्माण गरिएको ।
- योजनाबाट करिब ३५ घरधुरी लाभान्वित रहेको ।

नोटः- घेराबार योजना निर्माण पुर्व त्यस क्षेत्रमा स्थानीयको खेतीबालीमा बन्यजन्तु तथा घरेलु पशुहरुले अन्नबाली खाएर नाश गरिदिने गर्थ्यो जसले गर्दा स्थानीयबासीहरुले अन्नबालीको निकै क्षतिपुर्ति सहनुपर्ने बाध्यता थियो त्यसरी बन्य र घरेलु जन्तुहरुले अन्नबाली नाश हुँदा समेत स्थानीय जनताले ती जन्तुहरुलाई मार्ने नमिल्ने अवस्था थियो सोहि कारण यस क्षेत्रमा तार घेराबारी निर्माणको आवश्यकता महसुश भएर यो योजना निर्माण गरिएको हो । हाल योजना निर्माण पश्चात केहि हदसम्म सो समस्या हटेको देखिन्छ जसले गर्दा स्थानीबासीले उत्पादन गरेका अन्नबाली सुरक्षित रुपमा उपभोग गर्ने गरेका छन् । सबैको सहकार्यमा योजना सम्पन्न भएको छ भने आगामी दिनहरुमा यस घेराबारलाई अझ सुरक्षित गर्न गा.पा.ले बेलाबखत मर्मत संभार गरिदिनुपर्ने स्थानीबासी बताउनुहुन्छ ।

श्रोत व्यक्तिः वाङचुक गुरुङ (स्थानीयबासी)

❖ वडा नं. १ छार्काभोट आ.वि.को भवन निर्माण ।

- जम्मा लागत रु ४०,००,०००।-खर्च भएको ।
- गा.पा.बाट अनुदान रु ५,००,०००। प्राप्त ।
- छायाँ नेपालबाट रु ३५,००,०००। जम्मा गरिएको ।
- योजनाबाट शिक्षक र विद्यार्थी गरि ५२ जना लाभान्वित रहेको ।

नोटः- योजना निर्माण पुर्व यस विद्यालयको पुराने भवन भत्किएकोले विद्यालयमा कक्षा कोठाको चरम अभाव थियो जसले गर्दा एउटै कोठामा २ वटा कक्षा सम्म मिसाएर पढाउनुपर्ने बाध्यता थियो जसबाट अध्यापन गर्न गराउन कठिन थियो । सो को आवश्यकता महशुस भइ यो योजना निर्माण गरिएको हो । हाल सम्पन्न योजनाबाट छुट्टा छुट्टै कक्षामा अध्यापन गराइदा विद्यार्थीहरुलाई पढ्ने वातावरण सुविधाजनक भएको देखिन्छ । छाँया नेपाल र गाँउपालिकाको संयुक्त लगानी तथा डोल्पा टुमरोको जनश्रमदानमा सम्पन्न योजनाबाट विद्यालय परिवार सन्तुष्ट रहेको स्थानीयबासीको भनाई रहेको छ । आगामी दिनमा यस आ.वि.कक्षा ८ सम्म थपिने हुँदा थप ३ वटा कक्षा कोठाको आवश्यकता पर्ने हुँदा ३ कोठे भवनको निर्माण गर्नुपर्ने स्थानीयबासीको गा.पा.प्रति अपेक्षा रहेको यस वडाका वडा सदस्य बताउनुहुन्छ ।

श्रोत व्यक्तिः निमा वाङगेल गुरुङ (वडा सदस्य)